

Bloque 4. Tema 30.

O Franquismo. Política económica

Chamamos **Franquismo** aos anos nos que España estaba rexida por un réxime ditatorial encabezado polo xeneral Francisco Franco (1936/1939-1975). A política económica foise modificando ao longo deste período histórico, e habitualmente divídese en **dúas etapas**:

- A primeira etapa é a **autarquía (1939-1959)**, caracterizada por unha buscada autosuficiencia económica, propia do ideario fascista, e un obrigado illamento internacional que comeza no momento en que os sublevados militares gañan a Guerra civil.
- A segunda etapa, a do coñecido como **“desarrollismo”**, **parte do ano 1959, cando se aproba o Plan de Estabilización Nacional**, polo que España abre a súa economía ao exterior e comezan a chegar os investimentos estranxeiros atraídos pola man de obra abundante e barata.

O período de **autarquía** tiña como obxectivo **lograr a autosuficiencia económica** para non depender economicamente do exterior, **impulsando a produción interior** e dificultando as importacións mediante a imposición de elevados aranceis, é dicir, a aplicación dunha política proteccionista e un nacionalismo económico que se traduce nun forte intervencionismo do Estado.

Na agricultura descendeu a produción debido á escaseza de abonos e á baixa produtividade, o que se traduciu en **problemas no abastecemento de alimentos**, obrigando ao Estado ao establecemento dunha **cartilla de racionamento**. Para lograr incrementar a produción agraria tomáronse medidas como a explotación de novas terras coa creación do **Instituto Nacional de Colonización** que, entre os anos 1945 e 1970, construíu máis de 300 novos núcleos de colonización. **En 1952 aprobouse a Lei de Concentración Parcelaria para evitar o minifundismo** e facer máis rendibles estas explotacións. Todas estas medidas supuxeron melloras moi pequenas, que non transformaron de forma destacada o sector primario español.

No ámbito industrial seguiu a política intervencionista coa creación do **Instituto Nacional de Industria (1941)** para o control da produción dos sectores industriais básicos, cuxo maior inversor e promotor era o Estado. Aínda evitando o contacto económico co exterior, a **dependencia tecnolóxica e enerxética do estranxeiro** provocou que non se cumprisen os obxectivos marcados.

No transporte destacou a **nacionalización da rede de ferrocarrís de vía ancha e a creación en 1941 de RENFE** como nova empresa pública que controlaría todos os servizos ferroviarios españois.

As **transaccións comerciais** estaba fortemente intervidas polo Estado e o comercio exterior organizábase a través dun sistema de licencias e acordos bilaterais mentres que o comercio interior estaba regulamentado pola **Comisaría de Abastecementos e Transportes** desde 1939.

A partir dos **anos cincuenta** iniciouse a **recuperación económica** que se produciu grazas a dous factores:

- O primeiro foron as **boas colleitas** dos primeiros anos da década que permitiron recuperar taxas de produción anteriores á guerra e ter excedentes agrícolas
- O segundo foi a importante **cantidade de divisas, materias primas, fontes de enerxías e bens de equipo proporcionada polos acordos con Estados Unidos**. Ademais, a poboación española experimentou nos anos 50 un crecemento demográfico importante, o chamado “Baby boom”, que permitiu dispoñer de **man de obra abundante**.

En 1959 aprobouse un Plan de Estabilización, un programa de reformas realizado por un equipo de **ministros e de altos cargos técnicos** do Opus Dei, e que contou co apoio do Fondo Monetario Internacional. O seu obxectivo era establecer un **modelo baseado na liberdade económica** máis acorde coa economía capitalista occidental. Esta economía baseábase na **flexibilidade de prezos e salarios, determinados polo mercado e non polo Estado**, unha política monetaria que obrigaba a establecer a **paridade da peseta respecto das divisas internacionais e a liberalización dos intercambios comerciais**. No sector público, o Goberno comprometíase **axustar os gastos aos ingresos, reducir a inflación** e mellorar a recaudación do sistema fiscal. O éxito máis destacable do Plan de Estabilización foi sentar as bases para iniciar o forte crecemento da década dos anos 70, así como o **abandono definitivo do modelo autárquico**.

Na industria, **entre os anos 1964 e 1973, aparecen os Polos de Desenvolvemento Industrial** naqueles territorios onde o emprego industrial non era significativo. A aplicación destes plans atraen investimentos industriais xa que se crea solo industrial preparado con enormes vantaxes fiscais e incentivos para as empresas por situarse neses encraves. Tanto o investimento público como o privado aproveitaron estas vantaxes. Un exemplo é a creación da Zona Franca en

Vigo, que serviu de atracción para a localización de Citroën.

Cabe destacar que durante este segundo período aínda que se produciu un desenvolvemento económico en España, o mercado interior non foi capaz de absorber a man de obra excedente polo que nesta década se produciu un gran **incremento da emigración** tanto do rural ás cidades como cara ao exterior, especialmente aos países europeos.

O crecemento económico non tivo en conta o impacto ambiental nin unha axeitada política urbanística polo que o **desenvolvemento do turismo, que foi conxuntamente coa construción un dos motores do despegue económico, transformou dun xeito notable o litoral mediterráneo.**

Todo este “**desarrollismo**” **finaliza coa crise económica de 1973**, cando se produce a suba dos prezos do petróleo, que en España se traduce en inflación e conflictividade laboral, deixando un legado de difícil xestión para a etapa política da Transición.